

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 269/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, advokátska kancelária, L. Novomeského 2631/25, Pezinok, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. PK 1 T 56/03 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. PK 1 T 56/03 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. PK 1 T 56/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisíc päťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania v sume 303,08 € (slovom tristotri eur a osem centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Emílie Korčekovej, advokátska kancelária, L. Novomeského 2631/25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 269/2017-15 z 19. apríla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. PK 1 T 56/03 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu (5. júna 2013) sp. zn. III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je pred okresným súdom vedené trestné stíhanie pre trestné činy podľa § 140 ods. 2 a ods. 3 písm. b) a § 250

ods. 1 a ods. 4 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov v rámci konania sp. zn. PK 1 T 56/03, a to na základe obžaloby podanej 5. júna 2003. Okresný súd vydal 21. júna 2005 rozsudok, ktorým uznal sťažovateľa vinným z označených trestných činov a uložil mu úhrnný trest odňatia slobody vo výmere päť a pol roka. Na základe odvolania sťažovateľa bol však prvostupňový rozsudok uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 To 102/2009 z 28. apríla 2011 zrušený a jeho vec bola okresnému súdu vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie.

Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013 už vyslovil, že v období od podania obžaloby do rozhodnutia ústavného súdu bolo postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené sťažovateľovo základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu 13. marca 2017 sťažovateľ namietal, že namietané konanie nie je dosiaľ právoplatne ukončené a ďalej dochádza k porušovaniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo [redacted] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v trestnom konaní vedenom pod č.k. Pk 1T/56/2003 po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 352/2012-31 zo 14. mája 2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod č.k. Pk 1T/56/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [redacted] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 54 308,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Mgr. ██████████ priznáva úhradu trov konania v sume 303,08 Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť na účet jeho právnej zástupkyne – advokátky JUDr. Emílie Korčekovej do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

K prijatej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 154/2017 doručeným ústavnému súdu 30. mája 2017. Uviedol najmä:

„... Po preskúmaní spisového materiálu vo veci zastávam názor, že postupom súdu v uvedenej trestnej veci nedošlo ku prieťahom v konaní a právo sťažovateľa na prejednanie veci v primeranej dobe porušené nebolo. Zákonná sudkyňa vo veci postupuje v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku, ku opakovanému odročeniu hlavného pojednávania došlo z dôvodov na strane obhajcu obžalovaného ako aj samotného obžalovaného. V neposlednom rade je potrebné tiež poukázať na dlhodobu sudcami vykonávanými trestnú agendu kritizované ustanovenie § 277 ods. 5 Tr. por. /v zmysle ktorého ak po odročení hlavného pojednávania došlo k zmene samosudcu alebo sa zmenilo zloženie senátu, musí sa hlavné pojednávanie vykonať znova, čo neplatí, ak so zmenou samosudcu alebo zmenou v zložení senátu obžalovaný súhlasí/, v dôsledku aplikácie ktorého dochádza pri zmene samosudcu alebo členov senátu v prípade jeho uplatnenia obžalovanými ku objektívnym prieťahom v konaní z dôvodu nutnosti opakovania celého dovtedy vykonaného dokazovania, ktoré nemožno pričítať súdu ani obžalovanému, keďže sa jedná o legálnu obštrukciu uplatnením jeho zákonného práva. Legislatívna zmena predmetného ustanovenia /podobné ustanovenie pritom Civilný sporový poriadok nepozná/ by nepochybne v tomto smere prispela k väčšej efektívnosti súdneho konania.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu nezaujala stanovisko. V podaní doručenom ústavnému súdu 13. júna 2017 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. PK 1 T 56/03 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil, že po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013 okresný súd vykonával tieto úkony:

- 15. apríla 2014 bola vec pridelená zákonnej sudkyni [REDACTED];
- 29. apríla 2014 okresný súd vyžiadal úmrtný list spoluobžalovaného, ktorý, podľa zistenia okresného súdu, zomrel. Okresný súd zisťoval tiež stav konaní sťažovateľa vedených na iných súdoch. Sťažovateľovi bol ustanovený obhajca;
- 9. apríla 2015 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Nedostavila sa členka senátu, preto predsedníčka senátu dala dotaz sťažovateľovi, či súhlasí so zmenou senátu. Sťažovateľ nesúhlasil so zmenou v zložení senátu. Pojednávanie bolo odročené na 9. júl 2015;
- 17. apríla 2015 sťažovateľ okresnému súdu oznámil, že vzhľadom na zmenu senátu žiada opätovne vypočuť všetkých svedkov a vykonať dokazovanie od počiatku;
- 9. júla 2015 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Nedostavil sa senát a z dôvodu neprítomnosti senátu bolo pojednávanie odročené na 5. november 2015;
- 5. novembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Bolo vykonané dokazovanie výsluchom svedkov a súčasne odročené na 3. marec 2016 z dôvodu predvolania ďalších svedkov;
- 3. marca 2016 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Bolo vykonané dokazovanie výsluchom svedkov a súčasne odročené na 19. máj 2016 z dôvodu predvolania svedkov;
- 19. mája 2016 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Bolo vykonané dokazovanie výsluchom svedkov a z dôvodu neprítomnosti svedka [REDACTED] (okresný súd mal požiadať políciu o jeho predvedenie) bolo odročené na 22. september 2016;
- 22. septembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Bolo odročené z dôvodu neprítomnosti svedka [REDACTED] na 10. november 2016;
- 10. novembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Svedok [REDACTED] sa dostavil. Bolo odročené na 9. marec 2017;
- 9. marca 2017 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný. Bolo vykonané dokazovanie listinnými dôkazmi. „Súd vyhlásil dokazovanie za skončené.“ Bolo

odročené na 14. marec 2017 na účel vyhlásenia rozsudku. Sťažovateľ súhlasil s jeho vyhlásením bez jeho prítomnosti;

- 14. marca 2017 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ nebol prítomný. „Podľa § 276 ods. 1 Trestného poriadku súd rozhodol, že dokazovanie bude doplnené a v hlavnom pojednávaní sa bude pokračovať.“ Bolo odročené na 15. jún 2017;

Pojednávanie nariadené na 15. jún 2017 bolo odročené na 20. júl 2017 z dôvodu neúplnosti senátu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je zistenie plynulosti trestného stíhania vedeného proti sťažovateľovi pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin falšovania a pozmeňovania peňazí a cenných papierov podľa § 140 ods. 2 a 3 písm. b) a trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a ods. 4 písm. b) Trestného zákona. Právnu zložitost' trestnej veci nemožno konštatovať, pretože právne posúdenie skutku je súčasťou štandardnej rozhodovacej činnosti súdov. Avšak, ako už konštatoval ústavný súd aj v predchádzajúcom náleze, potreba rozsiahleho dokazovania radí vec k skutkovo zložitejším.

2. Pri posudzovaní otázky správania sa samotného sťažovateľa vo vzťahu k vzniku zbytočných prietahov v konaní ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa síce pravidelne zúčastňoval na nariadených pojednávaniach, avšak súčasne sám, tým, že využijúc svoje právo podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku žiadal, aby sa po zmene v zložení senátu hlavné pojednávanie vykonalo znova, čím sa muselo opakovať celé dokazovanie, v značnej miere spôsobil prietahy v konaní. Ústavný súd už niekoľkokrát vo veciach sťažovateľa v rozhodnutiach konštatoval (napr. III. ÚS 29/2017), že ak v dôsledku ním využívaných procesných oprávnení došlo k predĺženiu konania, nemožno túto skutočnosť pripísať na vrub sťažovateľovi, ale ani konajúcemu súdu (podobne aj III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou a jeho práva zaručeného dohovorom, bol postup okresného súdu po rozhodnutí ústavného súdu sp. zn.

III. ÚS 352/2012 zo 14. mája 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. júna 2013. Prvé pojednávanie po náleze ústavného súdu sa uskutočnilo 9. apríla 2015, teda po 21 mesiacoch. Okresný súd nečinnosť v tomto období ničím nezdôvodnil. Následne boli pojednávania nariaďované v pomerne rýchлом slede, vykonávalo sa dokazovanie. Z dôvodu na strane konajúceho súdu bolo pojednávanie dvakrát odročené.

V rámci posudzovania plynulosti konania pred ústavným súdom ústavný súd zobral do úvahy aj vyjadrenie predsedu okresného súdu, v ktorom poukázal na ustanovenie § 277 ods. 5 Trestného poriadku, v zmysle ktorého, ak po odročení hlavného pojednávania došlo k zmene samosudcu alebo sa zmenilo zloženie senátu, musí sa hlavné pojednávanie vykonať znova, čo neplatí, ak so zmenou samosudcu alebo zmenou v zložení senátu obžalovaný súhlasí. V dôsledku aplikácie tohto ustanovenia dochádza pri zmene samosudcu alebo členov senátu v prípade jeho uplatnenia obžalovanými, tak ako to bolo aj v sťažovateľovom prípade, k objektívnym priet'ahom v konaní z dôvodu nutnosti opakovania celého dovtedy vykonaného dokazovania.

Ústavný súd aj v tomto kontexte za neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, teda obdobie, keď nekonal bez zákonnej prekážky, považuje obdobie od 5. júna 2013 (právoplatnosť nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 352/2012) do pojednávania uskutočneného 9. apríla 2015, teda 21 mesiacov.

Ústavný súd už v predchádzajúcom náleze konštatoval, že „Vzhľadom na zistený značne neefektívny postup okresného súdu, obdobie jeho nečinnosti a tiež s dôrazom na všeobecnú zásadu prísnejšieho posudzovania konaní vo veciach trestného obvinenia nemožno takmer 10 rokov trvajúcu dobu trestného konania považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ani za primeranú vo vzťahu k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.“. Od tohto konštatovania sa nemal dôvod odkloniť, navyše, ak namietané konanie trvalo ku dňu podania sťažnosti 14 rokov (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že trestné konanie pred okresným súdom nebolo ku dňu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, prikázal ústavný súd okresnému súdu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov postupom smerujúcim k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa, domáhajúceho sa meritórneho ukončenia trestného stíhania vedeného proti jeho osobe (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 54 308 €, ktorú odôvodnil tým, že *„každým dňom žije jednou nohou v kriminále, z čoho psychicky trpí a stráda nielen on , ale aj jeho manželka , prežitých útrap a psychického strádania sťažovateľ zbytočné prietahy v konaní mu spôsobujú stav právnej neistoty a traumatizujúcu situáciu ohrozujúcu jeho zdravotný stav“*.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 1 500 €. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku posudzovaného konania s prihliadnutím

na predmet konania, dĺžku zbytočných prietáhov v konaní, a s tým spojenú ujmu sťažovateľa, ako aj jeho podiel na prietáchoch v konaní (bod 3 výroku nálezu).

Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 303,08 €.

Ústavný súd zistil, že vyčíslená suma trov právneho zastúpenia neodporuje platnej vyhláške Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), preto ju sťažovateľovi priznal v navrhutej výške.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017